www.turkishstudies.net/turkishstudies

Turkish Studies

eISSN: 1308-2140

INTERNATIONAL BALKAN UNIVERSITY
Sponsored by IBU

Research Article / Araştırma Makalesi

Türkiye'de Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Öğrencilerinin Bölüm Tercih Nedenleri ve Bölüme İlişkin Memnuniyet Düzeyleri

Departmental Preference Reason and Satisfaction Level of Political Science and Public Administration Students in Turkey

Nikolin Agallija*

Abstract: Working, having a profession, and having an income to meet needs is one of the most basic needs. That need is completed, the process of meeting other requirements begins. It is also crucial for the individual to have professional, social, and social aspects. Individuals acquire a profession due to prolonged and intensive training and effort, and by performing their career, they can earn income to sustain their lives. However, considering that he has been practicing his profession or working for 30-40 years of human life, it is expected that the chosen domain will be satisfying both economically and psychologically. In this study, the factors affecting the students' preferences who chose political science and public administration departments are expected to contribute to the country's administration by studying political science and public administration. It is aimed to reveal their satisfaction and future expectations regarding their university and department. In this context, the reasons for preference of the Department of Political Science and Public Administration students' in the 2018-2019 academic year; A study was conducted with 600 students to reveal their feelings and thoughts about the future. As a result of the research, it was revealed that students were generally partially satisfied with the university and department they studied. The reasons for choosing the department differ according to the high school they graduated from, gender, and socio-economic level. The students participating in the study were not hopeful about finding a job as soon as possible after graduating from their preferred department. They were made in line with the research findings.

Structured Abstract: The place and importance of having a profession and working in human life cannot be denied. Socialization of a professional individual is easier than others and can adapt better to the society. However, considering that he has been practicing or working for a period of about 30-40 years of human life, it is expected that the chosen profession will be satisfactory in terms of both economic gains and psychology.

In addition, public administration is one of the areas where qualified manpower is needed most, since the state administration is a very sensitive issue and administrative mistakes lead to difficult results. Various departments have been established in universities in order to train the qualified manpower needed in the administration of the state and therefore the public. It is possible to say that the departments of political science and public administration are at the forefront especially in the education of future politicians and bureaucrats with sufficient knowledge and equipment. It is possible to say that the students who prefer political science and public administration departments aim to take an active role in the field of politics and public administration and shape their future expectations in this direction. However, it is possible to say that

* Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü
Asst. Prof. Dr., Faculty Member, Duzce University, Faculty of Health Sciences, Social Service Department
ORCID 0000-0003-0755-5773
nikolin_84@windowslive.com

Cite as/ Atıf: Agallija, N. (2021). Türkiye'de siyaset bilimi ve kamu yönetimi öğrencilerinin bölüm tercih nedenleri ve bölüme ilişkin memnuniyet düzeyleri. *Turkish Studies, 16*(2), 493-510. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.49598

Received/Geliş: 22 February/Şubat 2021
Accepted/Kabul: 25 April/Nisan 2021

Checked by plagiarism software
Published/Yayın: 30 April/Nisan 2021
CC BY-NC 4.0

the aim of taking an active role in the field of politics and public administration is not the only reason for choosing both political science and public administration departments, but other factors or reasons are effective in students' preferences.

As a matter of fact, in line with the numerous research findings that reveal various factors that affect the choice of profession, the departments of political science and public administration are preferred; earning permanent income by being employed in public, having a prestigious profession, idealism, etc. It is possible to say that various reasons such as are effective. In this research study; It is aimed to determine the factors or reasons that affect the choices of the students who prefer political science and public administration departments and to reveal their satisfaction and future expectations about the university and department they study. For this purpose, throughout the 2018-2019 academic year in Turkey LYS entry points to the highest of three different universities, which in the medium and low levels of Political Science and Public Administration Department students, part preference reasons and conducted a survey to express their feelings and thoughts for the future.

In this study, with the factors affecting the preferences of the students of political science and public administration departments, which are expected to contribute to the country administration; It was aimed to reveal their future expectations as a result of their satisfaction with their university and department. Since this study aims to determine the factors affecting students' university and department preferences, the "relational scanning" model was used as the model of the research. Relational scanning model; It aims to describe an existing situation, event or issue as it is in its own circumstances, without any external intervention. (Karasar 2020:111).

When this research universe of Political Science and Political Sciences Faculty of Economics and Administrative Sciences in Turkey and consists of students studying in the Department of Public Administration. Within the scope of the research, it was aimed to reach the maximum sample size and data were collected from both state and private universities where Political Science and Public Administration departments are located. In the scope of the research; 98 students studying at the Political Science and Public Administration departments of Beykent University and Kayseri Nuh Naci Yazgan University, which are private-foundation universities, were reached. It was determined that 92 of the 98 data forms obtained were available. Within the scope of the research, from state universities; 100 data forms were collected from Ankara University SBF, 149 from Sakarya University Political Sciences and Economics and Administrative Sciences faculties, 140 from Istanbul University SBF Political Science and Public Administration Department, and 164 from Bayburt University Faculty of Economics and Administrative Sciences Department of Political Science and Public Administration. It was determined that 37 of 553 data forms collected from state universities were incorrect or incomplete, and 516 were usable. During the data collection process, a total of 608 data collection forms, including private and public universities, were reached, it was observed that this number exceeded the maximum sample size (n = 384) in social studies, and it was determined that the required sample size was reached in order to reach findings with 95% reliability (Karasar 2020: 148; İslamoğlu 2009: 196). Therefore, the sample size of the research was accepted as n = 608.

Participants in the research; When the findings about department selection are evaluated in the study in which it was determined that they were in the middle and lower-middle socio-economic income groups; It was understood that the individual and systemic reasons had a high effect and social reasons had a low effect on the students participating in the study.

The effect of the chance factor is very low. In this context, Korkut-Owen et al. (2012: 146) and the findings of this study and support the findings reached in this study. However, it differs with the findings of Gürdoğan (2016: 1245). It is noteworthy that the participants in Gürdoğan's study were only students of the tourism department. It was concluded that personal, social and systemic reasons did not have an effect on their selection of this department and they chose this department because they wanted to pursue a career in the tourism sector.

In line with the findings, it was understood that the factors affecting their preferences differ by gender. In this context, it was found that women preferred social factors such as interest in the profession, ability, gender suitability, compliance with their future goals, individual and social factors such as the attraction of the city and friend advice, while it was understood that men paid more attention to systemic reasons such as the difficulty of the exam in the year entered. In addition, although they think that political

science and public administration students do not have a high opportunity to find a job in their department choices, concepts such as prestige and career come to the fore in their choice of department; It is understood that the opportunities to have a say in politics and bureaucracy in the future and to advance in these fields are prioritized in department choices.

In choosing the departments of Political Science and Public Administration that train qualified personnel in a highly sensitive area such as state administration; It is understood that factors such as status and prestige that distinguish this department from other departments are taken into account rather than job opportunities. This situation shows that the political science and public administration departments continue to maintain their prestige in the eyes of students. In order to continue the student's interest in a field that requires serious interest, knowledge and sacrifice, such as state administration, it is important for effective public administration to provide employment to the graduates of these departments in their own fields. However, it is not possible for the public to employ this number of students.

To solve this problem since the secondary schools of general secondary education vocational secondary schools, the most important problem of Turkey is important to ensure the balance. However, it is understood that this balance was not achieved despite the efforts made by the state. It is understood that the basis of this is the centralized multiple-choice test exam in the entrance to secondary education institutions.

With these exams, the choice of profession needs to be structured around the concepts of interest, knowledge and ability, but causes it to be structured on the basis of only knowledge. The concept of interest and talent falling into the background causes general secondary education institutions to come to the fore.

Within this framework, the burden of general secondary education institutions should be reduced by ensuring the balance of general secondary education institutions, vocational secondary education institutions in secondary education institutions. It should be ensured that the quotas of the departments of Political Science and Public Administration are arranged according to the current employment conditions and sufficient number of students to meet the needs of these departments should be taken. In line with the findings of the research, it should be ensured that the students are given expert guidance support in the selection of the university and the students are directed to the fields suitable for their knowledge, abilities and skills.

Keywords: Political science and public administration students, profession preferences, department choice, factors affecting choices, future expectation

Öz: Kişinin çalışması, ihtiyaçlarını karşılamak için bir gelirinin olması, yani bir mesleğe sahip olması giderilmesi gereken temel ihtiyaçlardan biridir. Bu temel ihtiyacın giderilmesi sonrası sosyalleşme ve kendini gerçekleştirme gibi diğer gereksinimler ortaya çıkmaktadır. Bireyler, temel ihtiyaçlarının gidermek maksadıyla belli bir mesleğe sahip olabilmek için uzun ve yoğun bir eğitim sürecini yaşamakta ve bu çaba sonucunda mesleğini elde edebilmektedir. Kişinin hayatını idame ettirebileceği geliri sağlayabilmesi mesleğini elde etme süreci sonrası gerçekleşmektedir. İnsan hayatının bu kısmı, ömrünün yaklaşık 30-40 yıllık bir bölümüne tekabül etmektedir. İnsanın mesleğini icra ettiği veya çalıştığı 30-40 yıllık dönem dikkate alındığında, seçilen mesleğin hem ekonomik kazanımlar hem de psikolojik açıdan tatmin edici olması beklenmektedir. Bu çalışmada, siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerini seçen öğrencilerin, tercihlerinde etkili olan faktörlerle; okudukları üniversite ve bölüme ilişkin memnuniyetleri ve gelecek beklentilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu hedef doğrultusunda, 2018-2019 öğretim yılında Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü öğrencilerinin, tercih nedenleri; geleceğe ilişkin duygu ve düşüncelerini ortaya koymak için 600 öğrenciye bir araştırma yürütülmüştür. Araştırma sonucunda öğrencilerin okudukları üniversite ve bölümden kısmi düzeyde memnun oldukları, bölüm seçme nedenlerinin mezun olunan lise, cinsiyet ve sosyo ekonomik düzeye göre farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin, mezuniyet sonrası kısa sürede iş bulma konusunda umutlu olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulguları doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Siyaset bilimi ve kamu yönetimi öğrencileri, meslek tercihleri, bölüm tercihi, tercihleri etkileyen faktörler, gelecek beklentisi.

Giriş

Bireyler, bir meslek sahibi olmak amacıyla, uzun ve yoğun bir eğitim almaktadırlar. Büyük çabalarla alınan eğitim sonucunda bir meslek edinerek hayatını idame ettirebileceği geliri sağlayabilmektedir. İnsan hayatında mesleğini icra ettiği otuz kırk yıllık dönem dikkate alındığında, seçilen mesleğin hem ekonomik kazanımlar açısından hem de psikolojik açıdan tatmin edici olması beklenir. Meslek seçiminde bireyin ilgi, bilgi ve yetenekleri kadar seçilen mesleğin çalışma koşulları, iş bulma olanakları, kariyer fırsatları, kazanç, saygınlık, ailenin sahip olduğu olanaklar, tutum vb. gibi faktörler de önem kazanmakta ve bu faktörler bireyin meslek seçimi üzerinde etkili olmaktadır (Brown 2002:48). Seçilen meslek türü ile bireyin çalışma hayatındaki yeri, başarısı ve kariyeri üzerinde, mesleki eğitimin alındığı okul veya üniversite kadar (Owen vd. 2012:136), mezun olunan lise türü de önemlidir (Ayık vd. 2007:452). Dolayısı ile meslek edinimi, bireyin temel eğitimi ile başlayan ve üniversitede bölüm seçimi ile devam eden uzun ve yoğun bir süreç gerektirmektedir.

Üniversiteler öğrencilerin sadece bilgi ve görgülerini artıran değil, aynı zamanda onları mesleki olarak geleceğe hazırlayan kurumlardır. Bu kurumlarda eğitim alan kişilerin gelecekte daha mutlu, huzurlu olmaları ve mesleki olarak doyuma ulaşmaları beklenmektedir. Ancak 2017-2018 öğretim yılında üniversitelerin bazı bölümlerinde kontenjanların dolmadığı, bazı bölümlerin ise kapanma noktasına geldiği görülmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında; teknolojideki değişimlere bağlı olarak bazı meslek kollarındaki işgücü ihtiyacının azalması, istihdam-işgücü planlamasının yetersizliği, nüfus artışı ile istihdam artışı arasındaki dengenin sağlanamaması, vb. gibi çeşitli yapısal ve makro faktörlerin etkili olduğunu söylemek mümkündür. Devlet yönetiminin oldukça hassas bir konu olması ve bu alandaki hataların telafisi zor sonuçlara yol açabilmesi nedeniyle, kamu yönetimi alanı nitelikli insan gücüne en çok ihtiyaç duyulan alanlardan biridir. Bu amaçla, üniversitelerde çeşitli bölümler kurulmuştur. Özellikle geleceğin siyasetçi ve bürokratlarının, yeterli bilgi ve donanıma sahip bir şekilde yetiştirilmesinde, siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerinin ön planda olduğunu söylemek mümkündür.

Siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümünü tercih eden öğrenciler, bu alanda etkin bir rol alma amacında oldukları için gelecekle ilgili beklentilerini de bu doğrultuda şekillendirmektedirler. Ancak, gerek siyaset bilimi ve gerekse kamu yönetimi bölümlerinin tercih edilmesinde, siyaset ve kamu yönetimi alanında etkin bir rol alma amacı tek neden değildir. Öğrencilerin tercihlerinde başka faktör veya nedenlerin etkili olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim meslek seçiminde etkili olan çeşitli faktörlerin ortaya konulduğu çok sayıdaki araştırma bulguları doğrultusunda, siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerinin tercih edilmesinde; kamuda istihdam edilerek sürekli gelir elde etme, saygın bir meslek sahibi olma, idealizm, vb. gibi çok çeşitli nedenlerin etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bu çalışmada; siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerini tercih eden öğrencilerin, bölüm tercihleri üzerinde etkili olan faktör veya nedenler, okudukları üniversite ve bölüme ilişkin memnuniyetleri ile gelecek beklentilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu hedef doğrultusunda, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Türkiye genelinde LYS giriş puanı en yüksek, orta ve düşük düzeyde olan üç farklı üniversitenin Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü öğrencilerinin, bölüm tercih nedenleri ve geleceğe ilişkin duygu ve düşüncelerini ortaya koymaya yönelik bir araştırma yürütülmüştür.

Türkiye'de Eğitim Süreci

Küreselleşmiş dünyamızda, bilgi ve teknoloji üretiminde birbirleri ile sürekli olarak rekabet halinde olan ülkelerin ayakta kalmalarında, çağın gerektirdiği yetişmiş insan gücünün önemli bir yeri vardır. Ülkelerin rakiplerine karşı önemli bir üstünlüğü olan bu güç de eğitim sayesinde elde edilebilmektedir. Diğer ülkeler gibi Türkiye de yetişmiş insan gücünün eğitimi konusunda önemli çalışmalar yapmaktadır.

Bu kapsamda Türkiye'de eğitim süreci zorunlu olmayan okul öncesi eğitimle beraber zorunlu olan temel eğitim ve ortaöğretim olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır (Kıran 2010:145). Temel eğitim bireyleri ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünde hazırlayarak onları hayata ve üst

öğretime hazırlamayı amaçlamaktadır. İlkokul ve ortaokuldan müteşekkil olan temel eğitim bir yandan öğrencilere gerekli bilgileri verirken diğer yandan onların ilgi ve istidatları yönünde yetiştirilmeleri ve yönlendirilmeleri başlıca amaçlardan biridir. Zorunlu eğitim kapsamında ikinci kısmı oluşturan ortaöğretim temel eğitime dayalı genel, mesleki ve teknik eğitim kurumlarını kapsamaktadır.

Literatürde gerek temel eğitim ve gerekse ortaöğretimde önemli sorunlarla karşılaşılmaktadır. Bunların en önemlilerinden biri genel lise ile meslek liseleri arasında olması zorunlu kabul edilen dengedir. Gelişmiş ülkelerde meslek liselerinin genel liselere oranı, ortalama % 65- %35 iken bu durum ülkemizde iyileştirme çabalarına rağmen istenilen bir düzeyde değildir (Arslan 2004:37-47). Ülkenin 2001/2002 öğretim yılında genel ortaöğretim öğrenci sayısı % 65, mesleki ortaöğretim % 35 şeklindedir[1]. 2018-2019 öğretim yılında ise bu oran % 57,5 % 42,5 biçiminde genel liseler lehinde olmuştur[2]. Durumun bu şekilde gelişmesine başlıca neden olarak merkezi sınav sistemi gösterilmektedir.

Çoktan seçmeli teste dayalı merkezi sınavların hem ortaöğretim hem de yükseköğretime geçişte önemli bir yeri bulunmaktadır. Bilgiyi ölçmeyi amaçlayan ortaöğretim sınavları, öğrencilerin ciddi bir yarışın içerisine germelerine neden olmaktadır (Yılmaz vd. 2011:963-965). Bu durum görsel sanatlar müzik, beden eğitimi gibi öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarma ve geliştirmede önemli yeri olan derslerin de gerektiği gibi işlenememesine neden olmaktadır. Dahası bu dersler, sınavlara hazırlık için değerlendirilmektedir (Yurttaş vd. 2019:16). Bilgi temelli test sınavları gerek öğrenci ve gerekse okul başarısında temel ölçüt haline gelerek bir yarış atmosferine girilmelerine neden olmaktadır. Bilgi temelli bir yaklaşımın öne çıkarılması ile gerçekleştirilen öğrenci seçme ve yerleştirme süreci meslek seçiminin önemli bileşenini oluşturan ilgi ve yetenek kavramlarının göz ardı edilmesine yol açmaktadır (Çelik 2015:276).

Türkiye'de Meslek Seçimi Süreci

Meslek seçimi genel olarak lise eğitimi sürecinde, öğrencinin ilgi, bilgi ve yetenekleri doğrultusunda şekillenen bir olgudur. Kuşkusuz meslek seçimi, her bireyin yaşamını sürdürebilmek için ihtiyacı olan geliri elde edebileceği işi bulmasındaki en önemli kazanımıdır. Aynı zamanda çalışılan iş, bireyin uzun yıllar boyu çalışacağı, maddi ve manevi tatmin sağlayacağı en önemli alanların başında gelmektedir. Bu nedenle doğru meslek seçimi, hem tüm yaşam boyunca gerekecek maddi olanaklara kavuşmamızda, hem de yapılan işten haz alarak manevi anlamda huzurlu ve mutlu olmamızda oldukça önemlidir. Dolayısıyla meslek seçimi veya diğer bir ifade ile doğru mesleğin seçilmesi, birey açısından hayati öneme sahiptir. Nitekim yanlış veya bireyin bilgi, ilgi ve yeteneklerine uygun olmayan meslek seçimi nedeniyle (Deniz 2001:6) günümüzde pek çok kişi yaptığı işten memnuniyet duymamakta, yeni iş arayışı içinde olmakta veya işinde başarısız olma endişesi taşımaktadırlar.

Meslek seçimini etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik yürütülen araştırmalarda, genel olarak meslek seçimi üzerinde etkili olan faktörlere ilişkin ortak bir görüş birliğinin olmadığını söylemek mümkündür. Super ve Knasel (1981:197-200)'e göre, meslek seçiminde etkili olan faktörleri; biyolojik, sosyolojik, ekonomik, politik ve şans faktörleri olarak sınıflandırmak mümkündür. Savickas (199:321-323)'a göre, bireyin meslek seçimi üzerinde; ilgi, yetenek, aile, çevre, kültür, değer ve inanç sistemi faktörleri etkili olmakta ve birey bu faktörler doğrultusunda

[1] Milli Eğitim İstatistikleri (Örgün Eğitim 2006-2007)http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_12/06020711_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2006_2007.pdf (Erişim Tarihi: 19.05.2020)

[2] Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2018/19http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/30102730_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2018_2019.Pdf (Erişim Tarihi: 19.05 2020)

bir meslek seçimi yapmaktadır. Kuzgun (2019:23) ise, meslek seçimini etkileyen faktörleri; yetenek, ilgi, değer, vb. gibi psikolojik faktörler ile ekonomik düzey, aile ilişkileri, vb. gibi sosyal faktörler olarak iki grupta sınıflandırmaktadır. Owen (2008:1-24), Kuzgun'un meslek seçimini etkileyen faktörlerine ilişkin sınıflandırmasına; politik, ekonomik, hukuk ve sisteme ilişkin özellikler ile şans faktörünü de eklemekte ve bireyin meslek seçimi üzerinde, çeşitli faktörlerin etkisinin olduğunu belirtmektedir. Dikkat edileceği üzere gerek Super ve Knasel gerekse Owen, bireyin meslek seçimi üzerinde şans faktörünün de etkili olduğunu belirtmektedir. Ancak her iki araştırmacının da değindiği şans faktörü tesadüfi bir şansı ifade etmemekte olup, sağlık koşulları, doğal olaylar, vb. gibi beklenmedik olay ve gelişmelerin de bireyin meslek seçimi üzerinde etkili olabileceğini savunmaktadırlar.

Her ne kadar meslek seçimi üzerinde; demografik, sosyal, psikolojik, ekonomik, vb. gibi çeşitli faktörlerin etkisi olsa da, Türkiye'de meslek seçimi genel olarak üniversite tercihi ile birlikte gerçekleştiğinden, meslek seçiminde bireyin üniversite tercihini etkileyen faktörlerin de etkili olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencilerin mesleki eğitim görmek ve bir meslek sahibi olmak amacıyla tercih edecekleri üniversite veya bölüm seçimlerinde, üniversitenin; eğitim kalitesi, kamuoyundaki imajı, saygınlığı, akademik kadrosunun nitelik ve niceliği gibi daha çok saygınlık ve imajı ilk aşamada ön plana çıkan faktörlerdir (Veloutsou vd., 2004; Baker vd. 2007:389-390; Keling vd. 2007:8-9; Mourad 2011:269). Üniversite seçiminde; üniversitenin bulunduğu şehre ilişkin ulaşım kolaylığı, sosyal olanaklar, iş olanakları (Soutar vd. 2002:44; Moogan vd. 2003:272; Ming 2010:55), bireyin ekonomik koşulları etkili olmaktadır. Ayrıca üniversite okumanın maliyetinin, edinilen meslek sonucunda kazanılacak gelire oranı (Briggs vd. 2007) da dikkate alınan önemli faktörlerdendir. Ancak, bireylerin üniversite tercihlerinde etkili olan faktörler sadece bunlarla sınırlı değildir. Nitekim alan yazın incelendiğinde, üniversitenin sahip olduğu ve öğrencilerine sunacağı sosyal ve fiziki olanaklar ile üniversite yerleşkesinin durum ve görünümü (Lin 1997:209; Ismail 2009), çeşitli mecralardan edinilen bilgiler doğrultusunda öğrencide oluşan üniversite imajı ve bilgisi (Moogan vd.; Baron 2003:282; Briggs vd. 2007:70), öğrencinin demografik ve sosyo-ekonomik faktörler (Croson vd. 2009:468; Owen vd. 2012:147; Çatı vd. 2016:175; Gürdoğan 2016:1244) üniversite ve meslek seçimi üzerinde etkili olan faktörler olarak değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede, yapılan bir çalışmada (Çatı vd. 2016:175) öğrencilerin üniversite tercihlerinde; üniversitenin saygınlığı, olanakları ve kampüs özelliklerinin pozitif yönlü etkisi olduğu belirlenmiştir. Lisede sayısal alanda öğrenim gören öğrencilerin, üniversite tercihlerinde bilgiye ulaşma önemli bir kriter iken, mezun olunan okul türü ile üniversite tercihi arasında istatiksel olarak anlamlı bir değişiklik olmadığı belirlenmiştir. Araştırmada, öğrencilerin üniversite tercihlerinde devlet üniversitelerinin ön planda olduğu bulgusuna ulaşılırken, devlet üniversitenin kampüs olanaklarının (barınma, ulaşım, sağlık, beslenme, vb.) yüksekliği, tercih edilmelerinde rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bulgular değerlendirildiğinde, öğrencilerin üniversite ve meslek tercihlerinde; gerek üniversitenin ve gerekse meslek olarak seçilen bölümün saygınlığının ön planda olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte, doğrudan eğitim görülecek bölümün seçilmesinde olmasa da, eğitim görülecek üniversitenin tercihinde, üniversite kampüsünün ve olanaklarının da önemli bir tercih nedeni olduğu söylenebilir.

Köksal'ın (2017:40), askerliğin meslek olarak seçilmesi ve askeri üniversite tercih nedenleri üzerinde yürüttüğü araştırmada, öğrencilerin askeri eğitim veren üniversite tercilerini etkileyen faktörler; kültürel nedenler, öğrencinin askerlik mesleğinin fiziki gerekliliklerine sahip olması, askerlik mesleğini yapmaya yetenekli olduğunu düşünmesi ve toplumda statü kazanma isteği olarak belirlenmiştir. Araştırmanın sadece askerlik mesleğini tercih nedenleri üzerine yapılması nedeniyle, ulaşılan bulguların genele yönelik değerlendirilmesi doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Ancak, askerliğin meslek olarak seçilmesinde toplumsal statü kazanma isteğinin bir neden olarak belirlenmesi, öğrencilerin gerek meslek ve gerekse üniversite tercihlerinde *toplumsal statünün*, önemli bir tercih nedeni olduğu söylenebilir. Gerek meslek ile kazanılacak kariyer ve

gerekse maddi kazanımların, bireye toplumsal bir statü kazandırabileceği düşüncesinin, üniversite ve üniversitede eğitim görülecek bölüm dolayısı ile meslek seçimi üzerinde en etkili faktörlerden biri olduğu açıktır.

Ensari ve Alay (2017:419) tarafından yürütülen araştırmada, bireylerin meslek seçimlerinde; bireyin bilgi ve beceri kazanma isteği, yüksek kazanç ve sorumluluk beklentisi, statü beklentisi, aile ve eğitim çevresi ile mesleğin yapısal özelliklerinin etkili olduğu belirlenmiştir. Ulaşılan bu bulgu, literatürdeki pek çok araştırmada ulaşılan bulgular ile uyumlu bir sonuç sergilemektedir. Dolayısı ile gerek meslek seçimi ve gerekse üniversite bölümünün seçiminde, başta statü ve yüksek kazanç beklentisi olmak üzere, bireyin bilgi ve becerisi, ailenin ve öğretmenlerin yönlendirmesi, mesleğe toplumsal rağbet gibi çeşitli faktörler etkili olabilmektedir. Kamu yönetimi alanının nitelikli eleman ihtiyacını karşılayan fakültelerin tercih edilmesinde etkili olan faktörlerin ve öğrencilerin okudukları üniversite ve bölüme ilişkin memnuniyetleri ile gelecek beklentilerinin belirlenmesi, araştırmada ulaşılacak bulguların literatürdeki diğer araştırma bulguları ile benzeşen ve farklılaşan yanlarının ortaya konulması açısından bu çalışma önemlidir.

Yöntem

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada; siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerini tercih eden öğrencilerin, bölüm tercihleri üzerinde etkili olan faktör veya nedenlerin belirlenmesi ve okudukları üniversite ve bölüme ilişkin memnuniyetleri ile gelecek beklentilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerini tercih eden öğrencilerin bölüm tercihleri ve bölüm memnuniyet düzeyleri ile mezun olunan lise türü, sosyo-demografik özellikleri ve cinsiyetleri arasındaki anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda betimsel(survey) yöntemlerden olan tarama yaklaşımı içerisinde bulunan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2020:111). Çok sayıda unsurdan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir kanaate ulaşmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemesi olan ilişkisel tarama modeli iki ya da daha fazla değişkenler arasındaki değişimin birlikte varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlamaktadır (Gay & Airasian, 2000:184). Bu model, var olan bir durum, olay veya konuya dışarıdan herhangi bir müdehale olmaksızın, kendi koşulları içinde olduğu gibi betimlemeyi amaçlar.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanının evrenini, Türkiye'deki İktisadi İdari Bilimler ve Siyasal Bilgiler fakültelerinin Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında azami örneklem sayısına ulaşılması hedeflenmiş ve Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerinin bulunduğu gerek devlet ve gerekse özel üniversitelerden veri toplanmıştır. Araştırma kapsamında; özel-vakıf üniversitesi statüsündeki Beykent Üniversitesi ile Kayseri Nuh Naci Yazgan Üniversitesinin Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerinde öğrenim gören 98 öğrenciye ulaşılmıştır. Elde edilen 98 veri formunun 92 adedinin kullanılabilir nitelikte olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında devlet üniversitelerinden; Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden 100, Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler ve İktisadi İdari Bilimler fakültelerinden 149, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünden 140, Bayburt Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünden 164 veri formu toplanmıştır. Devlet üniversitelerinden toplanan 553 veri formunun 37 adedinin hatalı veya eksik, kalan 516 tanesinin ise kullanılabilir olduğu belirlenmiştir. Veri toplama sürecinde özel ve devlet üniversiteleri olmak üzere toplam 608 veri toplama formuna ulaşılmış, ulaşılan bu sayının sosyal nitelikteki araştırmalarda azami örneklem sayısını (n=384) aştığı görülmüş, araştırmada %95 güvenilirlikte bulgulara ulaşılabilmesi

için gereken örneklem büyüklüğü sayısına ulaşıldığı belirlenmiştir (Karasar 2020:148; İslamoğlu 2009:196). Bu nedenle araştırmanın örneklem büyüklüğü n=608 olarak kabul edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama formu olarak; katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik kişisel bilgi formu, üniversite ve bölüm tercihlerini belirlemeye yönelik Bölüm Seçimini Etkileyen Faktörler Anketi (BSEFA) ve öğrencilerin üniversite ve bölüm memnuniyetlerini belirlemeye yönelik 5'li Likert Ölçekle hazırlanmış memnuniyet formu olmak üzere üç bölümden oluşan anket kullanılmıştır. Anketin birinci bölümü, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 10 çoktan seçmeli sorudan oluşmaktadır. Sosyo-Demografik bilgi formu, literatürdeki çalışmalar dikkate alınarak araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Anketin ikinci bölümü 24 maddeden oluşan Bölüm Seçimini Etkileyen Faktörler Anketidir. BSEFA, Korkut-Owen ve arkadaşları tarafından (2012:135-151) yürütülen araştırmada kullanılmış olup, bu çalışmada herhangi bir değişikliğe gidilmeden olduğu gibi kullanılmıştır. BSEFA, meslek seçimini etkileyen bireysel, sosyal, sistematik ve şans olmak üzere dört alt boyuttan oluşmakta ve sorular "evet" veya "hayır" olarak cevaplanmaktadır. Anketin üçüncü bölümünde ise; öğrencilerin üniversiteleri ve bölümlerinden memnuniyetlerini belirlemeye yönelik 7 maddeli ve 5'li Likert tipi, memnuniyet ölçeği yer almaktadır (Korkut-Owen vd. 2012). Ölçek maddelerine, 1 (Kesinlikle Memnun Değilim) ile 5 (Kesinlikle Memnunum) arasında değişen değerlendirme yelpazesinde cevap verilmektedir.

Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın amacı doğrultusunda test edilmek üzere aşağıdaki hipotezler belirlenmiştir:

H_1: Lise türü ile üniversite bölüm tercihi arasında anlamlı bir farklılaşma vardır.

H_2: Öğrencilerin bölüm tercih nedenleri sosyo-demografik özellikleri arasında istatiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H_{2a}: Öğrencilerin bölüm tercihleri cinsiyetlerine göre istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H_{2b}: Öğrencilerin bölüm tercih nedenleri sosyo-ekonomik düzeylerine göre istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H_3: Katılımcıların üniversite-bölüm memnuniyet düzeyleri ile sosyo-demografik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H_{3a}: Katılımcıların üniversite ve bölüm memnuniyet düzeyleri sosyo-ekonomik statülerine göre göre istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

H_{3b}: Katılımcıların bölüm memnuniyet düzeyleri, cinsiyetlerine göre istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Verilerin Çözümlenmesi

Araştırma veri toplama formu ile elde edilen veriler, SPSS 22.0 İstatistik Paket Programı yardımı ile analiz edilmiştir. Verilere ilişkin istatiksel değerlendirmede betimsel istatistik kullanılmış, maddelere verilen cevapların frekans, yüzde ve ortalama, standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Dağılımlar arasındaki farklılığın belirlenmesine yönelik kullanılacak istatistik testlerinin belirlenmesi amacıyla verilere normallik testi (Shapiro Wilk) testi uygulanmış ve analiz sonucunda verilerin normal dağılım sergilemediği ($p<0,05$) belirlenmiştir. Verilerin normal dağılım sergilemediği durumlarda non-parametrik testler kullanılmaktadır. Bu nedenle dağılımlar arasındaki farklılıkların belirlenmesi amacıyla non-parametrik testler kullanılmıştır.

Bulgular

Sosyo-Demografik Bulgular

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine ilişkin ulaşılan sosyo-demografik nitelikteki bulgular Tablo.1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Sosyo-Demografik Bulguların Dağılımı

	N	%		N	%
Cinsiyet			**Üniversite Ayrıcalık Sağlar mı?**		
Kadın	257	42,3	Evet	171	28,1
Erkek	351	57,7	Hayır	437	71,9
Anne Eğitim			**Baba Eğitim**		
Okur-yazar değil	78	12,8	Okur-yazar değil	13	2,1
İlkokul	283	46,5	İlkokul	258	42,4
Ortaokul	90	14,8	Ortaokul	78	12,9
Lise	96	15,8	Lise	144	23,7
Yüksekokul-Üniversite	61	10,1	Yüksekokul-Üniversite	115	18,9
İkamet Yeri			**Mezun Olunan Lise Türü**		
İl merkezi	295	48,5	Meslek Lisesi	73	12,0
İlçe merkezi	201	33,1	Anadolu Lisesi	336	55,3
Kasaba/belde	24	3,9	İmam Hatip Lisesi	88	14,4
Merkeze bağlı köy	20	3,3	Genel Lise	99	16,3
İlçeye bağlı köy	68	11,2	Fen Lisesi	12	2,0
Üniversite Türü			**Bölümü İsteyerek mi Seçti?**		
Devlet	516	84,9	Evet-isteyerek	450	74,0
Vakıf-Özel	92	15,1	Hayır-istemeyerek	158	26,0
Mezuniyet Sonrası Mesleğini Yapacak mı?			**Mezuniyet Sonrası İş Bulma Umudu**		
Evet	414	68,1	Evet	120	19,7
Hayır	194	31,9	Hayır	335	55,1
			Emin değil	153	25,2
Kendini Hangi Sosyo-Ekonomik Statüde Görüyor					
Düşük	100	16,4			
Ortanın altı	100	16,4			
Orta	310	51,0			
Ortanın üstü	90	14,8			
Yüksek	8	1,4			

Tablo 1'de katılımcıların ebeveynlerinin eğitim düzeylerinin genel olarak lise ve altı düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Araştırmaya katılan öğrenciler genel olarak il ve ilçe

merkezlerinde ikamet etmektedirler. Katılımcıların mezun oldukları lise türü incelendiğinde; Anadolu Liseleri, Genel Lise ve Fen liselerini oluşturan genel ortaöğretim kurumlarının Mesleki ortaöğretim kurumlarına göre büyük bir üstünlüğü sözkonusudur.

Araştırmaya katılanların yine büyük bir kısmı bölümü isteyerek seçtiği anlaşılmaktadır. Katılımcılar, öğrenim gördükleri üniversitenin kendilerine herhangi bir ayrıcalık sağlamayacağı görüşüne sahiptir. Araştırmaya katılanlar, çoğunlukla mezunuyet sonrası sonra kendi mesleğini yapmayı düşünürken, mezuniyet sonrası ilk altı ayda mesleklerine uygun bir iş bulamayacaklarını düşünmektedirler. Katılımcılar, mezuniyetten sonraki ilk altı ayda iş bulma konusunda emin olmadıklarını ifade etmektedirler. Sosyo-ekonomik düzey olarak katılımcılar, orta ve ortanın altı düzeyde oldukları görülmektedir.

Betimsel-Karşılaştırmalı Bulgular

Tablo 2. Katılımcıların Bölüm Seçimini Etkileyen Faktörlere Verdikleri Cevapların Dağılımı

Okuduğum bölümü…. nedeniyle tercih ettim.	**Evet**		**Hayır**	
	N	**%**	**N**	**%**
Mesleğe olan ilgim	359	59,0	249	41,0
Üniversiteye giriş sınav puanımın bu bölüme yetmesi	382	62,8	226	37,2
Bu alanın benim kişilik özelliklerime uygun olduğunu düşünmem	368	60,5	240	39,5
İş bulma olanağının yüksek olması	166	27,3	442	72,7
Gelecekle ilgili amaçlarıma uygun olması	402	66,1	206	33,9
Geçmişte bu alanda çalışan kişilerden etkilenmem	260	42,8	348	57,2
İyi bir kazanç sağlayabileceğini düşünmem	237	39,0	371	61,0
Prestijli bir meslek olması	353	58,1	255	41,9
Lisedeki alan tercihim	137	22,5	471	77,5
Mesleğe olan yeteneğim	317	52,1	291	47,9
Cinsiyetime uygun olması	215	35,4	393	64,6
Alanın kendimi geliştirmeme olanak tanıması	416	68,4	192	31,6
Anne/babamın tavsiye/yönlendirmesi	192	31,6	616	68,4
Öğretmenlerimin yönlendirmesi	132	21,7	476	78,3
Okul psikolojik danışmanı/rehber öğretmenimin yönlendirmesi	128	21,1	480	78,9
Bu üniversitenin ailemle yaşadığım yere yakın olması	149	24,5	459	75,5
Meslekte yükselme olanaklarının fazla olması	307	50,5	301	49,5
Aile dostlarımızın tavsiye/yönlendirmesi	136	22,4	472	77,6
Bu şehirde yaşamanın cazip gelmesi	159	26,2	449	73,8
Diğer akrabalarımın tavsiye/yönlendirmesi	77	12,7	531	87,3
Arkadaşlarımın tavsiye/yönlendirmesi	95	15,6	513	84,4
Üniversitenin eğitsel, sosyal ve kültürel olanakları	165	27,1	443	72,9
Üniversitenin popülerliği	121	19,9	487	80,1
Üniversite sınavına girdiğim sene sınavın zor olması	241	39,6	367	60,4

Tablo 2'de katılımcıların okuduğu bölümü tercih etme nedenleri arasında ilk sırada, alanın kendini geliştirmesine olanak tanıması gelmektedir. Bu seçeneği gelecekle ilgili amaca uygunluk, üniversiteye giriş sınav puanının bu bölüme yetmesi, bu alanın kişisel özelliklere uygun olduğu düşüncesi ve mesleğe olan ilgi gibi bireysel ve sistemik nedenlerle alakalı seçenekler gelmektedir. Buna karşın; diğer akrabaların tavsiye/yönlendirmesi, arkadaşların tavsiye/yönlendirmesi ve *üniversitenin popülerliği* katılımcıların okudukları bölümü tercih nedenlerinde en düşük etkiye sahip faktörlerdir.

Tablo 3. Katılımcıların Bölüm Tercih Nedenlerinin Mezun Olunan Lise Türüne Göre Değerlendirilmesi

	Topl. Karesi Gruplar Arasında	**df**	**Topl. Karesi Gruplar İçinde**	**df**	**F**	**P**
Mesleğe olan ilgim	2,356	4	144,669	603	2,455	0,045
Üniversiteye giriş sınav puanımın bu bölüme yetmesi	2,495	4	139,499	603	2,696	0,030
Bu alanın benim kişilik özelliklerime uygun olduğunu düşünmem	4,017	4	141,246	603	4,287	0,002
Gelecekle ilgili amaçlarıma uygun olması	3,043	4	133,161	603	3,445	0,009
İyi bir kazanç sağlayabileceğini düşünmem	3,284	4	141,333	603	3,503	0,008
Prestijli bir meslek olması	3,128	4	144,923	603	3,253	0,012
Lisedeki alan tercihim	4,704	4	101,426	603	6,992	0,000
Mesleğe olan yeteneğim	3,926	4	147,796	603	4,004	0,003
Alanın kendimi geliştirmeme olanak tanıması	2,647	4	128,721	603	3,100	0,015
Bu üniversitenin ailemle yaşadığım yere yakın olması	1,888	4	110,597	603	2,573	0,037
Aile dostlarımızın tavsiye/yönlendirmesi	1,906	4	103,673	603	2,771	0,027
Bu şehirde yaşamanın cazip gelmesi	2,495	4	114,924	603	3,273	0,011
Arkadaşlarımın tavsiye/yönlendirmesi	1,509	4	78,647	603	2,893	0,022
Üniversitenin eğitsel, sosyal ve kültürel olanakları	3,260	4	116,962	603	4,202	0,002
Üniversitenin popülerliği	5,675	4	91,245	603	9,376	0,000
Üniversite sınavına girdiğim sene sınavın zor	3,856	4	141,616	603	4,105	0,003

Tablo 3 değerlendirildiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin mezun oldukları lise türlerine göre, on altı faktörde bölüm tercihleri, istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ($p<0,05$). Mezun olunan lise türü bağımsız değişkenine göre katılımcıların bölüm tercih nedenlerinin; kişisel, sistemik, sosyal ve şans boyutlarında istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Ulaşılan bulgular doğrultusunda, *H_1:Öğrencilerin tercihlerini etkileyen faktörler mezun olunan lise türüne göre farklılık göstermektedir*, hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Bölüm Tercih Nedenlerinin Cinsiyetlerine Göre Değerlendirilmesi

	Cinsiyet	$\bar{\chi}$	**S.S.**	**Df**	**P**
Mesleğe olan ilgim	K	1,50	0,50	606	0,000
	E	1,33	0,47		
Üniversiteye giriş sınav puanımın bu bölüme yetmesi	K	1,31	0,46	606	0,008
	E	1,41	0,49		
Bu alanın benim kişilik özelliklerime uygun olduğunu düşünmem	K	1,49	0,50	606	0,000
	E	1,32	0,46		
Gelecekle ilgili amaçlarıma uygun olması	K	1,41	0,49	606	0,001
	E	1,28	0,45		
Geçmişte bu alanda çalışan kişilerden etkilenmem	K	1,67	0,46	606	0,000
	E	1,49	0,50		
Mesleğe olan yeteneğim	K	1,62	0,48	606	0,000
	E	1,37	0,48		
Cinsiyetime uygun olması	K	1,77	0,41	606	0,000
	E	1,54	0,49		
Alanın kendimi geliştirmeme olanak tanıması	K	1,38	0,48	606	0,001
	E	1,26	0,44		
Bu üniversitenin ailemle yaşadığım yere yakın olması	K	1,70	0,45	606	0,007
	E	1,79	0,40		
Bu şehirde yaşamanın cazip gelmesi	K	1,78	0,40	606	0,012
	E	1,70	0,45		
Arkadaşlarımın tavsiye/yönlendirmesi	K	1,89	0,30	606	0,001
	E	1,80	0,39		
Üniversite sınavına girdiğim sene sınavın zor olması	K	1,52	0,50	606	0,001
	E	1,66	0,47		

*p<0,05.

Tablo 4'e göre, öğrencilerin cinsiyetlerine göre, on iki faktörde bölüm tercihleri istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir (p<0,05). Tablo 4'deki bulgular değerlendirildiğinde, bölüm tercihinde cinsiyet bağımsız değişkenine göre katılımcıların bölüm tercih nedenlerinin; kişisel, sistemik ve sosyal nedenler boyutlarında istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığını söylemek mümkündür. Ulaşılan bulgular doğrultusunda, *"Öğrencilerin tercihlerini etkileyen faktörler cinsiyete göre farklılık göstermektedir."* şeklindeki H_{2a}, kabul edilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Bölüm Tercih Nedenlerinin Sosyo-Ekonomik Statülerine Göre Değerlendirilmesi

	Topl. Karesi Gruplar Arasında	**Df**	**Topl. Karesi Gruplar İçinde**	**df**	**F**	**P**
Üniversiteye giriş sınav puanımın bu bölüme yetmesi	2,721	4	139,273	603	2,945	0,020
Geçmişte bu alanda çalışan kişilerden etkilenmem	2,639	4	146,177	603	2,721	0,029
Prestijli bir meslek olması	2,887	4	145,164	603	2,998	0,018
Lisedeki alan tercihim	2,105	4	104,025	603	3,051	0,017
Okul psikolojik danışmanı/rehber öğretmenimin yönlendirmesi	2,754	4	98,299	603	4,224	0,002
Bu üniversitenin ailemle yaşadığım yere yakın olması	1,945	4	110,540	603	2,653	0,032
Bu şehirde yaşamanın cazip gelmesi	2,210	4	115,209	603	2,892	0,022
Üniversite sınavına girdiğim sene sınavın zor olması	2,738	4	142,734	603	2,891	0,022

Tablo 5'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarına göre, sekiz faktörde bölüm tercihlerinin istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$). Farklılaşmanın hangi sosyo-ekonomik gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testi yürütülmüştür. Tukey test sonuçlarına göre, sosyo-ekonomik statü bağımsız değişkenine göre katılımcıların bölüm tercih nedenlerinin; kişisel, sistemik, sosyal ve şans boyutlarında istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığını söylemek mümkündür. Ulaşılan bulgular doğrultusunda, $H_{2b:}$ *Öğrencilerin bölüm tercih nedenleri ile sosyo-demografik özellikleri arasında istatiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır,* hipotezi kabul edilmiştir. Bu çerçevede araştırmanın ikinci üst hipotezi olan H_2*: Öğrencilerin bölüm tercih nedenleri ile sosyo-demografik özellikleri arasında istatiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır,* hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Üniversite ve Bölüm Memnuniyet Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre Değerlendirilmesi

Değişken	**N**	$\bar{\chi}$	**S.S.**	**df**	**F**	**P**
Kadın	257	2,78	0,85	606	0,702	0,607
Erkek	351	2,82	0,89			

Tablo 6'da öğrencilerin, okudukları üniversite ve bölümden memnuniyet düzeylerinin, cinsiyetlerine göre değerlendirilmesine yönelik yürütülen bağımsız örneklem test sonuçları verilmiştir. Tablodaki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları üniversite ve bölümden memnuniyet düzeylerinin istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Ulaşılan bulgular doğrultusunda, kadın ve erkeklerin; okudukları üniversite ve bölümden aynı düzeyde memnuniyet duyduklarını söylemek mümkündür.

Tablo 7. Katılımcıların Üniversite ve Bölüm Memnuniyet Düzeylerinin Sosyo-Ekonomik Statülerine Göre Değerlendirilmesi

	Toplamların Karesi	**Df**	**F**	**P**
Gruplar arasında	18,931	4	6,399	0,000
Gruplar içinde	445,953	603		

Tablo 7'de araştırmaya katılan öğrencilerin, okudukları üniversite ve bölümden memnuniyet düzeylerinin, sosyo-ekonomik statülerine göre değerlendirilmesine yönelik yürütülen varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir. Tablo 8 incelendiğinde; araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları üniversite ve bölüm memnuniyet düzeylerinin, sosyo-ekonomik statülerine göre istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($p<0,05$). Farklılaşmanın hangi sosyo-ekonomik statü grupları arasında olduğunu belirlemek için Tukey-testi yürütülmüştür. Test sonuçlarına göre; araştırmaya katılan düşük, ortanın altı, orta ve ortanın üstü sosyo-ekonomik tatüdeki öğrencilerin memnuniyet düzeyleri, ortanın üstü sosyo-ekonomik statüdeki öğrenciler lehine anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Ayrıca, ortanın altı ve orta sosyo-ekonomik statüdeki öğrencilerin memnuniyet düzeyleri, düşük sosyo-ekonomik statüdeki öğrencilerden daha yüksek olup, bu durum istatiksel olarak da anlamlı düzeydedir. Bulgular doğrultusunda, *H_{3a}: Katılımcıların Üniversite ve Bölüm Memnuniyet Düzeylerinin Sosyo-Ekonomik Statüleri arasında anlamlı ilişki vardır,* hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Üniversite ve Bölüm Memnuniyet Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türüne Göre Değerlendirilmesi

	Toplamların Karesi	**Df**	**F**	**P**
Gruplar arasında	10,112	4	3,352	0,010
Gruplar içinde	454,772	603		

Tablo 8'de öğrencilerin, okudukları üniversite ve bölümden memnuniyet düzeylerinin, mezun olunan lise türüne göre değerlendirilmesine yönelik yürütülen varyans analizi (ANOVA) sonuçları sunulmuştur. Buna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları üniversite ve bölüm memnuniyet düzeylerinin mezun olunan lise türüne göre istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir ($p<0,05$). Farklılaşmanın hangi lise türü grupları arasında olduğunu belirlemek için Tukey-testi yürütülmüştür. Test sonuçlarına göre; meslek lise mezunları ile imam hatip lisesi mezunlarının okudukları üniversite ve bölümden memnuniyet düzeyleri, imam hatip lisesi mezunları lehine anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bulgulara göre; araştırmaya katılan imam hatip lisesi mezunlarının, lise mezunlarına göre okudukları üniversite ve bölümden daha fazla memnun olduklarını söylemek mümkündür.

Tablo 9. Katılımcıların Okudukları Üniversite ve Bölüm Memnuniyet Düzeyleri

	Kadın (n=257)		Erkek (n=351)		P
	Ort. ($\bar{\chi}$)	**S.S.**	**Ort. ($\bar{\chi}$)**	**S.S.**	
Bu bölümde okumaktan	3,13	1,15	3,22	1,21	0,413
Öğretim elemanlarının yeterliklerinden	2,80	1,18	2,87	1,23	0,512
Ders programının içeriğinden	2,65	1,19	2,72	1,28	0,503
Bölümün sağladığı iş olanaklarından	2,83	1,25	2,79	1,31	0,714
Bu üniversitede okumaktan	2,61	1,30	2,54	1,37	0,507
Üniversitenin fiziksel olanaklarından	2,28	1,24	2,37	1,32	0,402
Üniversitenin, sosyal ve kültürel olanaklarından	3,14	1,14	3,21	1,22	0,483

Tablo 9'a göre, katılımcıların okudukları üniversite ve bölüm memnuniyetlerine ilişkin bulgular, genel olarak memnuniyet düzeyinin kısmi düzeyde[3] olduğu görülmektedir. Katılımcıların memnuniyet düzeylerinin en yüksek olduğu faktörler; hem erkeklerde hem de kadınlarda *üniversitenin, sosyal ve kültürel olanakları* ile *okudukları bölüm* gelmektedir. En düşük memnuniyet kadın ve erkeklerde *üniversitenin fiziksel olanakları* ile *okunulan üniversite* gelmektedir. Araştırmaya katılan kadın ve erkeklerin, okudukları bölüme ilişkin memnuniyet düzeyleri genel olarak aynı düzeyde olup, ulaşılan bu durum istatiksel olarak da anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır (p>0,05).

Ulaşılan bulgular doğrultusunda *H_{3b}: Katılımcıların üniversite-bölüm memnuniyet düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır,* hipotezi kabul edilmemiştir. Bu çerçevede araştırmanın 3. üst hipotezi *H_3: Katılımcıların üniversite-bölüm memnuniyet düzeyleri ile sosyo-demografik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır,* hipotezi kısmen kabul edilmiştir.

Tartışma

Bu çalışmada ülke yönetimine önemli katkılar sunması beklenen siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümleri öğrencilerinin tercihlerinde etkili olan faktörlerle; okudukları üniversite ve bölüme ilişkin memnuniyetleri bunun sonucunda gelecek beklentilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmaya katılanların; orta ve ortanın altı sosyo-ekonomik gelir grubunda oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcılar, genel olarak okudukları bölümü isteyerek seçmiş ve önemli oranda kendi mesleğini yapmak istemektedirler. Buna karşın mezuniyetten sonraki ilk altı ay içinde iş bulma konusunda umutlu olmadıkları anlaşılmıştır.

Bölüm seçimi ile ilgili ulaşılan bulgular değerlendirildiğinde; araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölümü tercihlerinde bireysel ve sistemik nedenlerin yüksek, sosyal nedenlerin ise düşük etkiye sahip olduğunu anlaşılmıştır. Şans etmeninin etkisiyse oldukça düşüktür. Bu kapsamda Korkut-Owen vd. (2012:146) tarafından yürütülen çalışmanın bulguları ile bu çalışmanın bulguları ile benzeşmekte ve bu çalışmada ulaşılan bulguları desteklemektedir. Ancak Gürdoğan'ın (2016:1245) bulguları ile farklılaşmaktadır. Gürdoğan'ın çalışmasında katılımcıların yalnızca turizm bölümü öğrencileri olması dikkati çekmektedir. Bu bölümü seçmeleri üzerinde kişisel, sosyal ve sistemik nedenlerin etkisinin bulunmadığı, turizm sektöründe kariyer yapmak istedikleri için bu bölümü seçtikleri sonucuna ulaşılmıştır.

[3] 5'li Likert tipi ölçekte alınan ortalama puanın 2'nin altında olması memnuniyet düzeyinin düşük olduğunu, 3 olması kısmi düzeyde memnuniyeti, 4 ve üzerinde olması ise yüksek düzeyde memnuniyeti göstermektedir.

Bu çalışma ile genel üniversiteler düzeyinde katılımcılarla birlikte Korkut-Owen ve arkadaşlarının (2012:147) yaptığı çalışmadaki maddeler karşılaştırıldığında; *bu alanın kişilik özelliklerime uygun olduğu düşüncesi* bu çalışma lehine, *iş bulma olanaklarının yüksek olması* Korkut-Owen vd.nin (2012:145) çalışması lehine, *gelecekle ilgili amaçlarıma uygun olması* bu çalışma lehine, *prestijli bir meslek olması* bu çalışma lehine, *mesleğe olan yeteneğim* bu çalışma lehine, *alanda kendimi geliştirmeme olanak tanıması* bu çalışma lehine, *meslekte yükselme olanağının fazla olması* yine bu çalışma lehine farklılık göstermektedir.

Ulaşılan bulgular doğrultusunda, öğrenci bölüm tercihlerinin cinsiyete göre de farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Bu çerçevede kadınların tercihlerinde mesleğe olan ilgi, yetenek, cinsiyete uygunluk, gelecek hedeflerine uygun olma bireysel ve şehrin cazibesi ve arkadaş tavsiyesi gibi sosyal etmenler etkili olurken, erkeklerin tercilerinde girilen yıl sınavın zor olması gibi daha çok sistemik nedenlerin etkili olduğu görülmektedir. Bu kapsamda Korkut-Owen ve arkadaşlarının (2012:147)'nın bulguları ile benzeşirken Gürdoğan'ın (2016:1244) bulguları ile farklılaşmaktadır.

Literatürdeki diğer çalışmalar da dikkate alındığında (Veloutsou vd., 2004; Baker vd. 2007:389-390; Keling vd. 2007:8-9; Mourad 2011:269), siyaset bilimi ve kamu yönetimi öğrencilerinin bölüm tercihlerinde iş bulma olanağının yüksek olmadığını düşünmelerine rağmen bölümü tercih etmelerinde itibar, saygınlık, kariyer gibi kavramların öne çıktığı; gelecekte siyaset ve bürokraside söz sahibi olma ve bu alanlarda yükselme olanaklarının bölüm tercihlerinde öncelikli etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrenciler, okudukları üniversite ve bölümden kısmi düzeyde memnuniyet duyarken, bu durumun temelinde üniversitenin fiziksel, sosyal ve kültürel olanakları ile mezun olduktan sonra bölüme yönelik iş olanaklarının yetersizliğinin yattığını söylemek mümkündür. Üniversitenin mesleki hayatta oranında bir ayrıcalık sağlamadığını düşünen öğrenciler mezuniyet sonrası iş bulma konusunda da umutlu olmadıkları anlaşılmıştır. Özellikle genç eğitimli nüfusun işsizlik oranlarının yüksek olduğu dikkate alındığında, öğrencilerin memnuniyetsizlik nedenleri arasında yer alan iş olanaklarının yetersizliği nedeni daha da anlamlı hale gelmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Devlet yönetimi gibi oldukça hassas bir alana nitelikli eleman yetiştiren Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerinin tercih edilmesinde; iş olanaklarından daha çok statü, saygınlık gibi bu bölümü diğer bölümlerden ayıran faktörlerin dikkate alındığını anlaşılmaktadır. Bu durum siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümlerinin öğrenciler nazarında itibarını korumaya devam ettiğini göstermektedir. Devlet yönetimi gibi ciddi bir ilgi bilgi ve fedakârlık isteyen bir alana öğrenci ilgisini devam ettirmek için öncelikle bu bölümlerden mezun olan öğrencilere kendi alanlarında istihdam sağlanması, etkin kamu yönetimi açısından önem taşımaktadır. Ancak kamunun bu sayıda öğrenciyi istihdam etmesi mümkün değildir.

Bunun çözümü için ortaöğretim kurumlarından itibaren Türkiye'nin en önemli sorunu olan genel ortaöğretim kurumu mesleki ortaöğretim kurumu dengesinin sağlanması önem taşımaktadır. Ancak devletçe gösterilen çabalara rağmen bu dengenin sağlanmadığı anlaşılmaktadır. Bunun temelinde orta öğretim kurumlarına girişte merkezi olarak yapılan çoktan seçmeli test sınavının etkisi olduğu anlaşılmaktadır.

Bu sınavlarla birlikte meslek seçimi *ilgi, bilgi* ve *yetenek* kavramları çerçevesinde yapılandırılması gerekirken sadece bilgi temel alınarak yapılandırılmasına neden olmaktadır. İlgi ve yetenek kavramı geri plana düşmesi genel ortaöğretim kurumlarının öne çıkmasına neden olmaktadır.

1. Bu çerçevede, ortaöğretim kurumlarında genel ortaöğretim kurumu mesleki ortaöğretim kurumu dengesi sağlanarak genel ortaöğretim kurumlarının yükü azaltılmalıdır.

2. Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümlerinin kontenjanlarının, mevcut istihdam koşullarına göre düzenlenmesi ve bu bölümlere ihtiyacı karşılayacak yeterli sayıda öğrenci alınması sağlanmalıdır.
3. Araştırmada ulaşılan bulgular doğrultusunda, üniversite seçiminde öğrencilere uzman rehberlik desteğinin verilmesi ve öğrencinin bilgi, yetenek ve becerilerine uygun alanlara yönlendirilmesi gerçekleştirilmelidir.

Kaynakça

Arslan, M. (2004) Eğitim sistemimizin kapanmayan yarası yükseköğretime geçiş. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi c. 16 (1), 37-51.*

Ayık, Y. Z., Özdemir A. & Uğur Y. (2007). Lise türü ve mezuniyet başarısının kazanılan fakülte ile ilişkisinin veri madenciliği tekniği ile analizi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 10(2), 441-454.

Baker, S. & Brian, B. (2007). Images of excellence: constructions of institutional prestige and reflections in the university choice process. *British Journal of Sociology of Education*, 28(3), 377-391.

Baş, G. & Zafer Savaş, K. (2019). Türkiye'de öğrencilerin merkezi sistem sınavları ile ilgili algıları: bir metafor analizi çalışması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education* 7(2), 639-667.

Briggs, S. & Alex W. (2007). Which university? a study of the ınfluence of cost and ınformation factors on scottish undergraduate choice. *Journal of Higher Education Policy and Management* 29(1), 57-72.

Brown, D. (2002). The role of work and cultural values in occupational choice, satisfaction, and success: a theoretical statement. *Journal of Counseling and Development* 80, 48-56.

Croson, R. & Uri G. (2009). Gender differences in preferences. *Journal of Economic Literature* 47(2), 448-474.

Çatı, K., Emel İ. & Hayati Ö. (2016). Üniversite tercihlerine etki eden faktörlerin incelenmesi: Türkiye genelinde bir alan araştırması. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* 6(2), 163-177.

Çelik, Z. (2015), Ortaöğretime ve yükseköğretime geçiş sınavlarının kıskacında ortaöğretim sistemi. *Toplum Ekonomi Politikaları* 273-298

Deniz, S. (2001). Bireyin meslek seçimini etkileyen kaynaklar: yeni teknolojilerden internet. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi* 6, 1-9.

Ensari Muhterem, Ş. & Hazal Koray, A. (2017). "Meslek seçimini etkileyen faktörlerin demografik değişkenler ile ilişkisinin araştırılması: istanbul ilinde bir uygulama. *Humanitas* 5(10), 409-422.

Gay, L. R., & Airasian, P. (2000). Educational research competencies for analysis and application (6th Edition). *Merrill an imprint of Prentice Hall.*

Gürdoğan, A. (2016). Öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen faktörler: ortaca örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 9(42), 1238-1246.

İslamoğlu Ahmet, H. (2009). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri (spss uygulamalı). *Beta Basım Yayım.*

Ismail Nafeeze, M. (2009). Mediating effect of ınformation satisfaction on college choice. *Oxford Business & Economics Conference Program*. *United Kingdom.*

Karasar, N. (2020). Bilimsel araştırma yöntemi-kavramlar ilkeler. *Nobel Yayın Dağıtım*.

Keling, S., Boniface A.ncheh, Anbalagan K. & Oktavia N. (2007). Evaluative criteria for selection of private universities and colleges in Malaysia. *Journal of International Management Studies*, 2(1), 1-11.

Kıran, H. (2010). Türk milli eğitim sistemi amaçları, ilkeleri, yapılanması ve sorunları. *Eğitim Bilimine Giriş* Ed. Cevat Celep. s. 129-156, Anı Yayıncılık.

Korkut-Owen, F. vd. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Bölüm Seçme Nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 135-151.

Korkut-Owen, F. (2008). Meslek seçimini etkileyen etmenler. *Kariyer Yolculuğu* Ed. Ragıp Özyürek. s.1-16, Ulusal Ajans.

Köksal, K. (2017). Üniversite ve meslek tercihini etkileyen unsurlara yönelik bir alan araştırması. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi* 26(2), 39-69.

Kuzgun, Y. (2019). Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş. *Nobel Yayıncılık.*

Lin, L. (1997). What are the student education and educational related needs?. *Marketing and Research Today* 25(3),199-212.

Ming, J. & Sia K. (2010). Intuitional factors influencing students' college choice decision in malaysia: a conceptual framework. *International Journal of Business and Social Science* 1(3), 53-58.

Moogan, Yvonne J. & Sherry B. (2003). An analysis of students' characteristics within the student decision making process. *Journal of Further and Higher Education* 27(3), 271-287.

Mourad, M. (2011). Role of brand related factors in influencing student's choice in higher education market. *International Journal of Management in Education* 5(2-3), 258-270.

Özsoy, Ceyda E. (2015). Mesleki eğitim - istihdam ilişkisi: türkiye'de mesleki eğitimin kalite ve kantitesi üzerine düşünceler. *Electronic Journal of Vocational Colleges- Aralık 2015 4. UMYOS Özel Sayısı* 5(5), 173-182

Soutar Geoffrey, N. & Jullia P T. (2002). Students' preferences for university: a conjoint analysis. *The International Journal of Educational Management.* 16(1), 40-45.

Savickas Mark, L. (1991). The meaning of work and love: career ıssues and ınterventions. *Career Development Quarterly*, 39, 315-324.

Super Donalt, E. & Edward, G K. (1981). Career development in adulthood: some theoretical problems and a possible solution. *British Journal of GuidanceandCounselling* 9(2), 194-201.

Veloutsou, C., Lewis, J. W. & Robert, A. P. (2004). University selection: ınformation requirements and ımportance. *International Journal of Educational Management*, 18(3), 160-171.

Yılmaz, K. & Altınkurt, Y. (2011), Öğretmen adaylarının türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsani Bilimler Dergisi* 8(1), 942-973

Yurttaş-Kumlu, G. D. & Çobanoğlu, R. (2019). Çocukların eğitiminde merkezi sınav başarısı ile ilgili dersler daha mı önemli? Aile görüşü ve ilişkili faktörler. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1-18

İnternet Kaynakları

Milli Eğitim İstatistikleri (Örgün Eğitim 2006-2007)
http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_12/06020711_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2006_2007.pdf (Erişim Tarihi: 19.05.2020)

Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2018/19
http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/30102730_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2018_2019.pdf (Erişim Tarihi: 19.05 2020)